

GOVOR MARJANA KRIŽMANA

Tovarišice in tovariši, spoštovani prisotni

Spet smo se zbrali tu v Hrvojih na spomeniku padlih borcev bataljona Alme Vivode in drugih, ki so padli v bitki z Nemci. Slednji so imeli nalogo očistiti teren Istre in njenega zaledja partizanskih enot, ki bi lahko pomagale zaveznikom ob njihovem domnevnem izkrcavanju. Veliko borcev je bilo mladih novincev, ki so bili tik pred zdajci mobilizirani in brez vojaških izkušenj. Gnala jih je le želja po osvoboditvi, saj je vojna in predvsem fašistična oblast naredila preveč gorja v teh krajih, ki jih je Italija dobila za nagrado ob zamenjavi strani v prvi svetovni vojni.

Razpad italijanske vojske in države je proces osvobajanja in naraščanja partizanskega gibanja samo še pospešil. Bataljon Alme Vivode je bil sestavljen iz pripadnikov treh narodov Istre, Slovencev, Hrvatov in Italijanov, antifašistov in borcev za socialne in narodne pravice, ki so bile vsa leta okupacije ukinjene tako kot jezik, ki je bil izključno in le Italijanski. Gentilieva reforma šolstva in sprememba identitete, doseljevanje Italijanov z juga Italije in podobno so zgodovinska dejstva, ki se jih ne da kar pozabiti ali izbrisati, olepšati zaradi novih časov, postavljati v novi kontekst zgodovine ali celo obrniti stvari na glavo, kjer okupatorji in izdajalci postanejo borci za svobodo, partizanski boj pa kriv, ker jim ni pustil zmagati, da bi lahko skupaj s fašizmom in nacizmom postavili svojo oblast.

Spoštovani, prišli smo v položaj, ko moramo braniti vrednote Narodnoosvobodilnega boja in njegovo izročilo nadaljnjim rodovom, ki so, smo in bodo verodostojno in ponosno ohranjali spomin in opomin na upor in zmago nad najhujšim zlom druge svetovne vojne. Bitka, ki se je prav tu odvijala, je terjala 120 življenj

borcev, ki so svojo pot končali tu na bojišču ali v taboriščih smrti, kot je zloglasna Rižarna, ki so jih Nemci in Italijani postavili za uničenje celih narodov. Naj nas žrtve mladih fantov italijanske, slovenske in hrvaške narodnosti opomnijo, da ne iščemo nekaj, kar nas razdvaja, temveč poiščimo tisto, kar nas združuje v smeri napredka, blagostanja ter ohranjanja miru, strpnosti in sobivanja.

Evropa postavlja bodečo žico, da bi se ubranila pred navalom beguncev, ki bežijo pred vojno in terorjem ter iščejo boljše življenje, saj v svoji domovini žal nimajo bodočnosti. Spomnimo se druge svetovne vojne in slovenskih beguncev, ki so bili izgnani ali bežali pred fašizmom, spomnimo se Maribora in znamenitega Hitlerjevega ukaza »naredite mi to deželo spet Nemško« ter vseh tistih, ki so morali zapustiti svoje domove zaradi raznarodovalne politike. Bodimo strpni in pomagajmo v humanitarni tragediji, saj so tudi prav to vrednote in izročilo Narodnoosvobodilnega boja in tukaj padlih mladih partizanov treh narodnosti.

Tragičnih dogodkov na Kučibregu se spominjamo kot legendarnega boja za svobodo istrskega, italijanskega in slovenskega naroda, ki je opravil zgodovinsko nalogo za vse nas. Zato smo na njih ponosni, naj jim bo večna slava.

Hrvoji, 7. November, 2015

Marijan Križman